

Oyun Kurma Uygulamaları ve Oyun Politikası Oluşturmadaki Önemi

Playwork Practices and Their Importance in the Development of Play Policy

Özge METİN ASLAN¹

doi: 10.38089/iperj.2024.176

Geliş Tarihi: 19.05.2024

Kabul Tarihi: 23.07.2024

Yayınlanma Tarihi: 31.07.2024

Özet: Bu makale, oyun kurma uygulamalarının (playwork practices) ve oyun kurucuların (playworkers) çocukların serbest oyun deneyimlerini zenginleştirmedeki rolünü ve Avrupa'da, özellikle İngiltere, Kuzey İrlanda, İskoçya gibi ülkelerde oyun politikası oluşturmadaki önemini incelemektedir. Oyun kurucuların, çocukların oyun süreçlerine müdahale etmeden özgürce ve yaratıcı bir şekilde oynamalarını sağlayacak ortamlar yaratma görevi olduğuna dikkat çekilmektedir. Bu ülkelerde oyun hakkının yasal olarak korunduğu ve oyun kuruculuğun meslek olarak profesyonelleşmesi yönünde adımlar atıldığı vurgulanmaktadır. Oyun kuruculuğunun tarihçesi ve kökenleri İkinci Dünya Savaşı sonrası İngiltere'de kurulan macera oyun alanlarına dayanmaktadır. Avrupa'daki oyun kurma uygulamalarının, çocukların oyun oynama haklarını savunma ve oyun kültürünü geliştirmedeki önemine değinilmektedir. Ayrıca, oyun kurucuların çocukların oyun süreçlerine saygı duyduğu, yaratıcılık ve hayal güçlerini geliştirdiği belirtilmektedir. Türkiye'deki durum ise sınırlı sayıda oyun kurucunun görev aldığı projelerle örneklendirilmiş ve ülkemizde oyun politikası oluşturmak için atılması gereken adımlar sıralanmıştır. Türkiye'de oyun kurucu temeli ve felsefesini yansıtan projelerin sayısının artırılması gerektiği, yerel yönetimlerin ve hükümetin iş birliği yaparak çocukların oyun haklarını koruyan ve destekleyen politikalar geliştirmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Oyun kuruculuğunun bir meslek olarak tanıtılması ve yaygınlaştırılması için eğitim ve farkındalık programlarının önemine dikkat çekilmektedir. Sonuç olarak, bu çalışmada oyun kuruculuğunun ve oyun politikalarının çocukların sağlıklı gelişimi, sosyal becerileri ve genel esenlikleri üzerindeki olumlu etkileri anlatılmakta ve bu alandaki uygulamaların yaygınlaştırılması gerektiği savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Oyun kurma, oyun kuruculuk, oyun politikası

Abstract: This article examines the role of playwork practices and playworkers in enriching children's free play experiences and the importance of play policy development in Europe, particularly in countries such as England, Northern Ireland, and Scotland. It highlights the responsibility of playworkers to create environments that allow children to play freely and creatively without adult intervention. It is emphasized that in these countries, the right to play is legally protected and steps are being taken towards the professionalization of playwork as a career. The history and origins of playwork trace back to the adventure playgrounds established in England after World War II. The significance of playwork practices in defending children's right to play and fostering a culture of play in Europe is discussed. It also points out that playworkers respect children's play processes and enhance their creativity and imagination. The situation in Türkiye is illustrated with examples of projects involving a limited number of playworkers, and steps needed to develop a play policy in Türkiye are outlined. It is emphasized that the number of projects reflecting the foundation and philosophy of playwork in Türkiye needs to be increased, and that local and governments should collaborate to develop policies that protect and support children's right to play. The importance of education and awareness programs to promote and spread playwork as a profession is highlighted. In conclusion, the study explains the positive effects of playwork and play policies on children's healthy development, social skills, and overall well-being, and advocates for the widespread implementation of such practices.

Key Words: Playwork, playworker, play policy

¹ Doç. Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkiye, metinozge@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3719-6970>

Giriş

Oyunun çocuğun sağlıklı gelişimi için vazgeçilmez olduğu bilinen bir gerçektir. Çocuk gelişiminin dinamik alanında oyun, evrensel olarak çocukların fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimine katkıda bulunan çok önemli bir unsur olarak kabul edilmektedir. İlk olarak 1929 yılında Dr. Mildren Parten ile başlayan oyun araştırmaları 21. yy'da gelişen araştırma metodlarıyla daha ayrıntılı çalışılmaya başlamıştır. Erken çocukluk döneminde yapılan oyun araştırmaları; oyunu bir yöntem aracı olarak kullanmasına, oyunun içeriğine, çocukların oyun davranışlarına, oyun alanlarına yönelik bilimsel bulgularla oyunun erken çocukluk dönemi için önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmalardan biri olan Gray ve diğerlerinin (2023) yaptığı araştırmaya göre, ruhsal bozukluklardaki artışın başlıca nedenlerinden biri, çocukların ve gençlerin yetişkinlerin doğrudan gözetim ve kontrolünden bağımsız olarak oyun oynama, dolaşma ve diğer faaliyetlerde bulunma fırsatlarının on yıllar içinde azalmasıdır. Bu çalışmada, özellikle çocukların serbest oyunlarının yalnızca anlık zihinsel esenliği desteklemekle kalmayıp, aynı zamanda gelecekteki esenliklerini de teşvik eden zihinsel yetenekler ve tutumlar geliştirmelerine yardımcı olabileceği vurgulanmıştır. Bununla birlikte çocukların bağımsız faaliyet fırsatlarında on yıllar boyunca büyük bir düşüş göstermesine bağlı olarak ve gençlerin ruh sağlığında büyük bir düşüşe neden olabileceği ayrıca bağımsız faaliyetin çocukların anlık mutluluğu üzerindeki etkileri ile uzun vadeli psikolojik dayanıklılık oluşturmadaki etkisinin olabileceğini ileri sürmüşlerdir. Greve ve diğerlerinin (2014) yaptığı araştırmada ilkokul yıllarında çok fazla serbest ve maceracı oyun oynadığını bildirenlerin, daha az oyun oynadığını bildirenlere göre yetişkinliklerinde daha fazla sosyal başarıya, daha fazla öz saygıya ve daha iyi genel psikolojik ve fiziksel sağlığa sahip oldukları tespit edilmiştir. Benzer bir başka çalışmada ise, çocuklukta rapor edilen serbest oyun oynama süresinin, yetişkinlikte sosyal başarı ve esneklik (yaşam koşullarındaki değişikliklere başarılı bir şekilde uyum sağlama yeteneği) ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Greve ve Thomsen, 2016).

Çocukların fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişiminde oyunun oynadığı kritik rol, birçok bilimsel çalışma ile desteklenmiştir. Örneğin, Ginsburg (2007) serbest oyunun çocukların stres seviyelerini düşürdüğünü ve genel esenliklerini artırdığını ortaya koymuştur. Ayrıca serbest oyunun çocukların öz düzenleme ve duygusal kontrol becerilerini (Hughes, 1999), risk alma ve problem çözme becerilerini (Kleppe vd.,2017), duygusal düzenleme ve stres yönetimini becerilerini (White, 2012), akademik öğrenmeyi desteklediğini ve okul başarılarını artırdığını (Pyle ve Danniels, 2017) bilişsel gelişimi olumlu yönde etkilediği ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdiği (Lillard vd., 2013), özgüven ve bağımsızlıklarını artırdığı (Gray, 2011) tespit edilmiştir. Bununla birlikte doğal ortamlardaki serbest oyun fırsatları, çocukların iyileşme ve dolayısıyla refah için olanaklar sunduğu ortaya konmuştur (Lester ve Maudsley 2006).

Oyunun önemi bir yandan bilimsel çalışmalarla ortaya koyulurken, diğer yandan bir ülkenin oyun politikası oluşturmasında en temel basamak olan oyun kurma (playwork) uygulamalarının yeri, özellikle Avrupa'da yapılan uygulamalı çalışmalarla dikkat çekmektedir. Örneğin, İngiltere'deki "Play England" projesi, çocukların güvenli ve özgürce oyun oynayabileceği alanlar yaratmayı hedefleyen kapsamlı bir çalışmadır. Bu projede, çocukların oyun oynayabileceği alanların artırılması ve bu alanların güvenliğinin sağlanması için çeşitli girişimlerde bulunmaktadır (Play England, 2024). Ayrıca, Galler'deki "Play Wales" girişimi, çocukların oyun hakkını savunarak, onlara daha fazla oyun fırsatı sunmayı amaçlayan bir diğer önemli uygulamadır. Bu girişim, çocukların oyun oynayabilecekleri alanları genişletmek ve onların oyun hakkını korumak için çeşitli politikalar ve programlar geliştirmektedir (Play Wales, 2024). İskoçya'daki "Play Scotland" ise, oyun kurma alanında çocukların gelişimini destekleyen ve oyun fırsatlarını artırmayı hedefleyen başarılı bir projedir. Bu proje, çocukların sağlıklı ve dengeli bir şekilde büyümeleri için oyun alanlarının önemini vurgulamakta ve bu alanların artırılması için çalışmaktadır (Play Scotland, 2024).

Oyun kurma uygulamaları belediyelerin, hükümetlerin, ülkelerin izleyecekleri politika kapsamında değerlendirilecek bir oyun politikasının inşası oluşturmasına ön ayak olmaktadır. Bu nedenle, bu oyunu kolaylaştıran ve zenginleştiren oyun kurucu (playworker) olarak görev alan kişilerin rolü kritik öneme sahiptir. Oyun politikası sadece çocuklara yönelik olmayan aynı zamanda çocukların içinde bulunduğu toplumu da etkileyen bir alandır. Toplumun geliştirilecek bir oyun politikası ile oyuna yönelik algılarının ve düşüncelerinin olumlu anlamda şekillenmesini sağlanmasıyla oyunun gerçek önemi sadece araştırmalarda değil aynı zamanda günlük uygulamalarda da yer bulur. Bu makalede oyun

kurucu, oyun kurucu uygulamaları ve ilkeleriyle birlikte birçok oyun kurucu yaklaşımın bir ülkeye ait oyun politikası oluşturmaya nasıl etkili olduğu açıklanacak ve ülkemiz için uygun oyun politikası önerilerine yer verilecektir.

Oyun Kurma (Playwork) ve Oyun Kuruculuk (Playworker)

Oyun kurma yaklaşımının kökeninin, İkinci Dünya Savaşı'nın hemen ardından Birleşik Krallık'ta kurulan macera oyun alanlarında, oyun çalışmasının bir iş rolü olarak geliştirilmesine dayandığı bilinmektedir (King ve Newstead, 2020). Oyun kurma (Playwork) kavramı, 20. yüzyılın ortalarında İngiltere'de ortaya çıkmıştır. İlk "oyun kurma" uygulamaları, İngiltere'de, çocukların oyun oynamalarını gözlemlemek ve desteklemek amacıyla başlatılmıştır. Zamanla bu uygulamalar, profesyonel bir meslek alanı haline gelmiş ve yaygınlaştırılması için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu doğrultuda eğitim programları oluşturulmuştur. 1980'lerde ise, İngiltere'deki "oyun kurma" uygulamaları, diğer Avrupa ülkelerine de yayılmaya başlamıştır (Hughes, 2001, Cranwell, 2003).

Avrupa'daki oyun kurma uygulamaları ve oyun politikası, çocukların oyun oynamaları ve gelişimleri konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Oyun kurma, esnek oyun alanlarında çocukların oyun oynarken özgürce keşfetmelerine, yaratıcılıklarını ortaya çıkarmalarına, hayal güçlerini geliştirmelerine ve oyun oynamalarını destekleyen ve yönlendiren bir yaklaşım olarak tanımlanabilir (Hughes, 2001; King ve Howard, 2022).

Oyun kurma, çocukların oyun oynama süreçlerindeki özgürlüklerine ve kendi kendilerine keşfetmelerine saygı duyar. Çocukların oyun oynarken yetişkinlerin müdahale etmesini en aza indirir ve onların kendi kendilerine öğrenmelerine olanak tanır. Bu sayede, çocukların oyun oynama süreçlerindeki yaratıcılıkları ve hayal güçleri daha da gelişir. Oyun kuruculuk (Playworker) kavramı, çocukların oyun oynamalarını destekleyen bir meslek olarak tanımlanır. "Playwork" uygulamaları, çocukların oyun oynama sürecini gözlemleyen ve oyun oynama deneyimlerini zenginleştirmeye çalışan profesyonellerin faaliyetlerini ifade eder. Çocukların kendilerini ifade etmeleri, yaratıcılıklarını sergilemeleri ve sosyal becerilerini geliştirmelerini destekleyen bu yaklaşım zamanla her ülkenin kendine ait bir oyun politikaları geliştirmelerine neden olmuştur. Oyun kurucu uygulamaları çocukları oyunları sırasında yönlendirmeyi değil, çocukların kendi kendilerine oynayabilecekleri alanlar yaratmayı destekler. Bu uygulamalar; çocukların oyun oynama süreçlerinde karşılaştıkları sorunlarla başa çıkabilmeleri için de yardımcı olur (Pette, 2018).

Oyun kurma uygulamaları, çocukların oyun oynama haklarını savunmakta ve çocukların oyun oynama kültürünü desteklemekte ve geliştirmektedir. Bu sayede, çocuklar yaşadıkları toplumda daha mutlu ve sağlıklı bir şekilde büyüebilmektedirler. Ayrıca, çocukların sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmakta ve toplumda daha aktif ve katılımcı bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunmaktadır. Oyun kurma uygulamalarının ortaya çıkan ülkelerde çocukların oyun oynamalarının önemine vurgu yaparak, çocukların sağlıklı bir şekilde büyüebilmeleri için önemli bir araç olarak görülmeye başlanmıştır (Van Rooijen, 2021). Günümüzde, İngiltere, Galler, Kuzey İrlanda ve İskoçya gibi ülkelerde "oyun kurma" uygulamaları yaygın şekilde kullanılmaktadır. Bu ülkelerde, "oyun kurma" eğitimleri verilmekte ve çocukların oyun oynamalarını destekleyen politikalar uygulanmaktadır. Bu politikalar bahsedilen ülkelerde oyun politikası haline gelmiş ve çocukların oyun hakkını ve kamusal alanlarda özgürce oyun oynamalarını desteklemektedir (Play Wales, 2023; Scottish Government, 2013; King ve Howard, 2022).

Oyun kurma uygulamaları esnek oyun alanları olarak adlandırılan ortamlarda geniş bir alanda esnek ve açık uçlu oyun materyalleriyle çocukların kendilerinin yarattığı alanlarda gerçekleşir. Bu alanlarda oyun kurucu olarak adlandırılan profesyonel eğitim almış kişiler çocukların serbest zaman etkinlikleri sırasında güvenli bir şekilde oynayabilmeleri, öğrenebilmeleri ve gelişebilmeleri için gerekli ortamı hazırlayan ve yöneten kişilerdir.

Oyun kurucular, esnek oyun alanlarında ortaya çıkan oyunu çocukların seçimine ve kontrolüne bırakırlar. Çocukların oyunlarını mümkün olduğunca serbest ve açık bir şekilde oynamalarına izin verirler. Oyunlarını yönlendirmezler veya manipüle etmezler. Oyunun, çocukların kendi kendine yönlendirdiği bir deneyim içerisinde olduğuna inanırlar. Oyun kurucular; çocukların oyunlarını kontrol etmek yerine, onlara destek olurlar. Ancak, bu desteğin doğası, çocukların oyunlarına ne kadar dahil olmak istediklerine bağlıdır. Aynı zamanda çocukların oyunlarını güvende tutmak için gerekli önlemleri

alırlar. Ancak, bu önlemler, çocukların oyun deneyimini sınırlamaması içinde esnek davranırlar. Oyun kurucular çocukların oyunlarının değerini bilirler ve onları desteklerler. Bu, çocukların oyunlarına katılma, onları gözlemlenme, sorular sorma ve oyunlarını kaydetme şeklinde olabilir. Bu tutum, çocukların yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini istedikleri gibi kullanmasına yönelik çocuklara cesaret verir.

Bu esnek oyun alanları çok geniş yelpazeyi içinde barındıran hareketli ve esnek oyun materyallerinden oluşur. Loose parts olarak da adlandırılan bu materyaller, çocukların yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini kullanarak oyun oynamalarına olanak sağlarlar. Oyun kurucular da, çocukların oyun oynamalarını desteklemek ve teşvik etmek için bu malzemeleri çocukların oynayabilecek ortamlarda erişmelerini sağlarlar. Açık uçlu olarak adlandırılan bu malzemeler, çocukların yaratıcılıklarını kullanarak farklı oyun senaryoları oluşturmalarına olanak tanır ve bu malzemelerin kullanımı, çocukların oyunlarını daha ilginç ve eğlenceli hale getirebilir. Örneğin, oyun kurucular tahta bloklar, küçük arabalar, renkli kumaşlar, ip ve çeşitli nesnelere gibi esnek ve hareketli materyalleri çocukların erişebilecekleri ortamlarda yer vererek, çocukların yaratıcılıklarını kullanarak farklı oyunlar oluşturmalarına yardımcı olur ve çocukların ihtiyaç duydukları malzemeleri ulaşmalarını kolaylaştırabilirler. Bu nedenle, hareketli ve esnek oyun materyalleri ve oyun kurma uygulamaları arasında doğal bir ilişki vardır. Bu materyaller ile ve oyun kurma uygulamaları arasındaki bu ilişki materyallerin esnek, dönüşebilir ve değişebilir olmasından gelmektedir.

"Oyun kurma" uygulamaları, çocukların sağlıklı bir şekilde büyüebilmeleri için oldukça önemli bir araçtır. Çocukların oyun oynamalarını destekleyen politikaların uygulanması ve oyun kurucu "playwork" uygulamalarının yaygınlaştırılması, çocukların sağlıklı gelişimleri ve iyi bir yaşam kalitesi için oldukça önemlidir. Fatson vd., (2012) yaptıkları çalışmada okullarda ortaya çıkan esnek oyun alanlarındaki oyun kurmanın okul iklimi, akademik öğrenme, öğrencilerin sosyal becerileri ve davranışları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu ve yapılandırılmış teneffüs programlarının bu alanlarda olumlu sonuçları teşvik etmede etkili olabileceğini göstermektedir.

212

Yapılan çalışmalarda oyun kurucuların oyun kurma süreçlerinde etkili olduğunu ve oyun fırsatlarının çocuklara yeni aktiviteler deneme, risk alma ve desteklenen bir ortamda sınırları genişletme fırsatı verdiğini tespit edilmiştir (Youlden ve Harrison, 2006). Çeşitli çalışmalarda incelenen oyun kurma pratikleri, çocukların sosyal etkileşim ve kapsayıcılık açısından olumlu deneyimler yaşadıklarını göstermiştir. Özellikle Casey (2002) bir arkadaş ve bir lider/kural koyucu olarak etkileşimin ortaya çıktığını ve bu da karşılıklı saygıya yol açtığını ve çocuklar oyun kurma alanlarına arkadaşlarıyla gidilecek, buluşulacak, yeni arkadaşlar edinilecek ve bazı durumlarda yeni gruplarla tanışılacak bir yer olarak gördükleri ileri sürülmüştür. Ludvigsen vd., (2005) ailelerin çocuklar arası oyun ve etkileşimi teşvik eden oyun kurucular tarafından sağlanan fırsatlardan memnun oldukları bildirilmiştir. Yorkshire'daki ilkokul oyun alanlarında yapılan gözlemsel bir çalışma, engelli çocukların çeşitli oyun türlerine dahil olduğunu ve kendi başlarına, diğer çocuklar veya personel tarafından sağlanan destekle kapsandıklarını ortaya koymuştur (Woolby vd.,2006). Engelli ve engelli olmayan çocuklara yönelik "oyun kurma" üzerine yapılan eylem temelli bu çalışmada, öğretmenlerin ve destek çalışanlarının çocuklarla olan ilişkilerinde ve oyun yoluyla yarattıkları kültürel dünyaları anlama ve takdir etme konusunda ilerleme kaydettiklerini göstermiştir. Bu bulgular, oyun kurma uygulamalarının çocukların sosyal becerilerini ve kapsayıcı bir ortamda etkileşimlerini destekleme potansiyeline işaret etmektedir.

Oyun Kurma Tarihçesinde Play Wales'in Etkisi

Birleşik Krallıkta yer alan Galler, çocukların oyun hakkını yasalarla koruyan ilk ülke olmuştur. Galler Hükümeti, 2010 yılında yerel otoritelerin çocuklar için yeterli oyun fırsatlarını değerlendirmelerini ve sağlamalarını zorunlu kılan Oyun Yeterlilik Görevini başlatmıştır. Bu, çocukların gelişimine ve dirençlerine katkıda bulunan oyunun önemini tanıyan bir adımdır. Galler'in 2010 yılından itibaren oyun ve oyun kuruculuğu (playwork) üzerine gerçekleştirdiği çalışmalar hem ulusal hem de uluslararası düzeyde çocukların oyun haklarını şekillendirmekte ve desteklemekte önemli bir rol oynamaktadır.

1990'ların sonlarında Galler'de kurulan Play Wales (Chwarae Cymru) çocukların oynama hakkını destekleyen bağımsız bir kuruluştur. Bu kuruluş, çocukların oynaması ve özgürce keşfetmeleri için gerekli koşulların sağlanmasını teşvik eder. Play Wales'in oyuna erişim konusunda gösterdiği çabalar,

çocukların oyun üzerinden özgürce öğrenmeleri ve gelişmeleri için sürekli bir destek sağlamaktadır. Play Wales'in oyuna yönelik gösterdiği bu çabaları anlamak için oyun kurma tarihinde önemli bir yer aldığını bilmek gerekir. Bu dönemde, bu bölgede oyun politik gündemden silinmiş ve 1980'ler ile 1990'lar boyunca oyun alanlarında geniş çaplı kesintilere gidildiği dikkat çekmektedir. Ancak, 1997'de Galler'deki bir etkinlikte, Play Wales yöneticileri, oyun alanında bir ulusal hayır kurumu oluşturulması için siyasi destek talep etmişlerdir. Bu talep üzerine, Win Griffiths² tarafından finansal destek sözü verilmiş ve bu, Galler'de oyun ve oyun alanları için yeni bir dönemin başlangıcını işaret etmiştir (Welsh Assembly Government [WAG], 2002; Play Wales, 2023).

Galler'deki yeni Ulusal Meclis'in kurulmasıyla birlikte, Play Wales/Chwarae Cymru'nun ilk konferansında Galler'in İlk Bakanı Alun Michael konuşma yapmıştır. 2000 yılında, Play Wales, Galler genelinde deneyimli oyun çalışanları ve eğitmenleri ile birlikte oyun kalite güvence çerçevesi geliştirmek için finansman sağlamıştır. Aynı zamanda Galler Ulusal Meclisi, çocuklar için açık erişimli oyun alanlarını iyileştirmek amacıyla 1 milyon sterlin destek vermiştir. Bu, yerel otorite ortaklıkları aracılığıyla yönetilen Play 2000 Grant Scheme adı altında dağıtılmıştır. 2002 yılında, Galler Hükümeti, Play Wales'e *Playwork Varsayımları ve Değerleri* üzerine İngiltere genelinde gözden geçirme ve danışma süreci yürütmesi için fon sağlamıştır. Bu süreç sonucunda oyun kurma ilkeleri, oyunun ne olduğunu ve oyun çalışanlarının çocukların oyun ihtiyaçlarını nasıl desteklediğini açıklayan ifadeler olarak belirlenmiş ve profesyonel ve etik bir çerçeve olarak kabul edilmiştir (Welsh Assembly Government, 2006; Play Wales, 2023).

Oyun Kurma (Playwork) Tarihçesi

Oyun kuruculuğun tarihine bakıldığında, çok çeşitli farklı geçmişlere ve mesleklere sahip eğitimli veya deneyimli yetişkinlerden geldiği görülmektedir. Kopenhag'daki ilk oyun kurucusu olan John Bertelsen, başlangıçta bir kreş çalışanı olarak eğitim aldığı bilinmektedir (Bengtsson, 1972). Birleşik Krallık'taki macera oyun alanı öncüleri, oyunu kontrol etmeyen yetişkinlerden oluşmuş ve tesisatçılık, sosyal hizmet ve marangozluk gibi çok karışık geçmişlerden geldiği ileri sürülmüştür (Allen, 1964). İngiltere'deki oyun kurucu sektörü, tarih boyunca sürekli olarak resmi niteliklerden ve düzenleyici bir kurumdan yoksun kalmıştır, bu durum da çok çeşitli geçmişlere sahip bireylerin sektörde çalışmasına yol açmıştır. Bu çeşitlilikte önemli bir rol oynayan hükümet inisiyatifleri olmuştur (akt. Williams, 2017). 1980'lerde gençler için iş yaratma amacı güden Gençlik Fırsatları Programı, kişisel ve profesyonel geçmişleri çok çeşitli olan birçok insanı oyun çalışmasına yönlendirmiştir. Bu eğilim, 1990'ların başında yerel iş yaratma hedefleyen Eğitim ve Girişim Konseyleri'nin (TECs) kurulmasıyla devam etmiştir. Okul Dışı Hibe Girişimi aracılığıyla çocuk bakımı, bu alandaki çeşitliliği artıran bir başka hedef olmuş ve sonrasında bu girişim, yıl sonlarına doğru kurulan Yeni Fırsatlar Fonu tarafından devralınmıştır. Her iki program da İngiltere genelindeki okul sonrası ve tatil oyun programlarının sayısını önemli ölçüde artırmış ve dolayısıyla bu sektörlerde çalışan yetişkinlerin sayısını artırmıştır. Bu bireyler, ebeveynlik, erken çocukluk eğitimi, dadılık, öğretmenlik gibi çeşitli alanlardan gelmiş olup, oyun çalışması sektörüne geniş bir deneyim ve beceri yelpazesi katmışlardır (King ve Newstead, 2022).

İngiltere'de kurulan Oyun Kurucu Eğitim ve Öğretim Birliği (Playwork Education and Training Council-PETC) oyun kurucu eğitimi, öğretimi ve niteliklerinin tüm yönleriyle ilgili stratejik öneme sahip konuların tartışılacağı oyun sektörü için bir forum sağlamak için kurulmuştur. Bu birlik oyun kurma yaklaşımını yaygınlaştırmak için çok sayıda görevlerden oluşmaktadır. Bunlardan en önemlileri; Oyun kurucu eğitimi, öğretimi ve nitelikleri ile ilgili konularda tavsiye ve rehberlik sağlamak, diğer ulusal Oyun Kurucu Eğitim ve Öğretim Konseyleri ile bilgi paylaşmak, Ulusal Meslek Standartlarının (NOS), Oyun kuruculuk ile ilgili niteliklerin geliştirilmesine ilişkin raporlar almak ve önerilerde bulunmak, ilgili ödül kuruluşlarına, ulusal ajanslara ve hükümete oyun kurucu eğitimi ve niteliklerinin geliştirilmesi ve alınması konusunda raporlar almak ve önerilerde bulunmak ve son olarak da oyun kuruculuğun niteliklerini ve eğitim ve öğretim faaliyetlerini onaylamak olduğu görülmektedir (King ve Waibel, 2016).

² Win Griffiths, 1987-2005 yılları arasında Bridgend milletvekiliği yapmış ve Galler'de çocuk oyun alanlarının desteklenmesine katkıda bulunmuş bir politikacıdır. Galler'de oyun politikalarına sağladığı destekler sayesinde oyun fırsatlarının geliştirilmesine büyük katkı sağlamıştır.

PETC üç aşamalı bir eğitim programı sunmaktadır. Oyun kurucu eğitimi oyun kurma becerilerini ve bilgilerini aşamalı olarak geliştiren üç yeterlilikten oluşur. Oyun Kurucu Uygulaması İlkeleri (P3) serisi, katılımcıların oyun çalışması becerilerini ve bilgilerini kademeli olarak artırır. Program, başlangıç seviyesindeki oyun kurucuların, üç yeterlilik tamamlandığında kıdemli oyun kurucusu veya oyun kurucu yöneticisi olacak şekilde ilerlemesini sağlar. Her yeterlilik, önceki seviyelerde kazanılan bilgi ve beceriler üzerine kuruludur, böylece katılımcılar yetkinliklerini adım adım geliştirebilirler Programın ilk aşaması olan Agored Cymru Seviye 2 Oyun Kuruculuğu Uygulaması Eğitimi (L2APP), oyunun önemi, dahil etme, oyun kuruculuğu teorisi ve oyun alanları oluşturma gibi konuları ele alır. Bu seviye, oyun kuruculuğuna geniş bir giriş sağlar ve katılımcıların diğer seviyelere geçmeden önce tamamlamaları gereken temel bir aşamadır. Agored Cymru Seviye 2 Oyun Kuruculuğu Sertifikası, oyun kuruculuğunun temel prensiplerini ve detaylı uygulamalarını kapsar. Bu eğitim, oyun kurucularına çocukların oyun süreçlerine nasıl müdahale edecekleri ve nasıl destekleyici bir ortam sağlayacakları konusunda gerekli bilgi ve becerileri sunar. Seviye 3 Oyun Kuruculuğu: İlke ve Uygulamalar Diploması, katılımcılara oyun kuruculuğu alanında ileri düzey bilgi ve beceriler sağlamayı amaçlar. Bu diploma, önceki seviyelerde kazanılan bilgiler üzerine inşa edilerek, oyun kurucularını çocukların oyun ve gelişim ihtiyaçlarını destekleme konusunda daha fazla yetkin kılar (Play Wales, 2024).

Oyun kurucu eğitimi, katılımcıların oyun kuruculuğu alanında bilgi ve becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu eğitim programı, oyunun çocuklar için önemini kapsamlı bir şekilde ele alır, oyun kuruculuğu teorilerini, çocukların oyun sırasında nasıl destekleneceğini ve oyun ortamlarının nasıl tasarlanması gerektiğini öğretir. Eğitim, özellikle oyun alanlarında çalışacak profesyonelleri hedefleyerek, pratik uygulamalar ve teorik bilgilerle donatılmış bir içerik sunar. Bu program, katılımcılara oyun kuruculuğu diploması kazandırır ve kariyer gelişimlerine katkıda bulunur (King ve Howard, 2022).

Oyun kurma (playwork), çocukların oyun üzerinden öğrenme ve gelişimlerini desteklemek amacıyla uzmanlaşmış bir meslek dalıdır. Bu alandaki profesyonel standartlar ve uygulamalar sürekli olarak gelişmektedir. Bu değişimlerin kökenleri 1990'ların başlarına, Playwork Ulusal Mesleki Yeterliliklerinin (NVQs) hazırlanmasına dayanır. Bu süreç, Playwork Varsayımları ve Değerleri olarak bilinen temel ilkelerin oluşturulmasına öncülük etmiştir. Ancak zamanla, bu varsayımların ve değerlerin güncellenmesi gereksinimi ortaya çıkmıştır. 2002 yılında, Playwork Ulusal Mesleki Standartları'nın seviye 2 için gözden geçirilmesi sırasında, alanda çalışan oyun kurucular mevcut varsayımların ve değerlerin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Aynı yıl içerisinde, Galler'de yapılan bir çalışma, "The First Claim ... a framework for playwork quality assessment" (Hughes 2001) adlı belgenin, mevcut varsayım ve değerlerle uyumsuz olduğunu ortaya koymuştur. Bu tespitlerin ardından, Galler Hükümeti, Play Wales'e Birleşik Krallık genelinde Playwork Varsayımları ve Değerleri üzerine bir gözden geçirme ve konsültasyon süreci yürütmesi için finansman sağlamıştır. Süreç, İngiltere'nin dört bir yanından önde gelen oyun ve oyun kurucu organizasyonlarının desteği ile yürütülmüştür. Bu süreç, üç aşamalı bir değerlendirme ile oluşmuş ve oyun kurma ile ilgili diğer tarafların katılımını içermiştir (Manwaring ve Taylor, 2006).

Bir denetim grubu, bu değerlendirme süreçlerini yönetmiş ve gelen geri bildirimleri değerlendirerek ilkelerin taslaklarını gözden geçirmiştir. Bu grup, deneyimli oyun kurucular ve oyun kurma eğitmenlerinden oluşmakta olup, ilkelerin geliştirilmesi sürecinde dürüst bir aracı olarak hareket etmiştir. Grup, topluluk içinden gelen görüşleri temsil eden en iyi taslakları oluşturmak için titiz bir çalışma yürütmüştür. 2005 yılında, Oyun Kurma İlkeleri, amaçlarına uygun olarak onaylanmış ve SkillsActive tarafından resmi olarak kabul edilmiştir. Bu onay, oyun kurma alanında profesyonel standartların belirlenmesi ve uygulamaların iyileştirilmesi açısından önemli bir adım olmuştur. Bu süreç, oyun kurma alanındaki mesleki standartların ve uygulamaların nasıl evrildiğini ve topluluk içindeki istişarelerle nasıl şekillendiğini gözler önüne sermektedir. Oyun kurma ilkelerinin bu evrimi, alandaki uzmanların ve paydaşların sürekli katkılarıyla mümkün olmuştur ve oyun kurma pratiğinin gelecekteki gelişimine temel teşkil etmektedir (Manwaring ve Taylor, 2006).

İngiltere'de oyun kuruculuk hem mesleki eğitim hem de düzenleyici çerçeveler aracılığıyla desteklenmektedir. Mesleki eğitim, oyun kurucuların çocukların oyun oynama hakları hakkında bilgi sahibi olmalarını ve çocukların oyunlarını destekleyebilmelerini sağlar. Oyun kurucu mesleki eğitimi, sivil toplum kuruluşu olan *Play England* veya farklı mesleki eğitim sağlayıcıları tarafından sunulur.

Aynı zamanda bu kuruluş oyun kurucu standartlarını belirler ve düzenler. Düzenleyici çerçeveler ise, oyun kurucu uygulamalarının standartlarını belirler ve çocukların güvende olmasını sağlar.

Oyun Kurma İlkeleri

Oyun kurma ilkeleri, çocukların oyun oynaması sırasında bir oyun kurucular davranışlarını yönlendiren temel ilkelere dayanır. İngiltere'deki oyun kurma ilkeleri *Playwork England* tarafından ortaya koyulmuştur. Bu ilkeler, oyun kurucu çalışmalarının her yönünü destekler. Oyun kurucu yaklaşımını tanımlar ve oyun kurucuların ne yaptığına dair ortak bir anlayış sağlarlar. Oyun Kurma İlkeleri, oyunun neyin özel ve benzersiz olduğunu tanımlar. Oyunun işe yarar bir tanımını ve oyunun diğer davranışlardan neden farklı olduğunu sağlarlar (Hughes,2001; Wilson, 2009).

Bu ilkeler aşağıdaki gibidir (Hughes,2001; Wilson, 2010; Playwork Principles Scrutiny Group, 2005, Brown ve Taylor, 2008):

1. Tüm çocuklar ve gençler oynamaya ihtiyaç duyarlar. Oynamak içgüdüsel bir davranıştır. Oyun biyolojik, psikolojik ve sosyal bir gerekliliktir ve bireylerin ve toplumların sağlıklı gelişimi ve refahı için temel önem taşır.
2. Oyun, özgürce seçilen, kişisel olarak yönlendirilen ve içsel olarak motive edilen bir süreçtir. Yani, çocuklar ve gençler, kendi içgüdülerini, fikirlerini ve ilgi alanlarını takip ederek, kendi yollarında, kendi nedenleri için oyunlarının içeriğini ve amacını belirler ve kontrol ederler.
3. Oyun işinin temel odağı ve özü, oyun sürecini desteklemek ve kolaylaştırmaktır ve bu, oyun politikaları, stratejileri, eğitim ve eğitim geliştirilmesinde kullanılmalıdır.
4. Oyun çalışanları için, oyun süreci önceliklidir ve oyun çalışanları, yetişkin yönetimli gündemlerle ilgilenirken oyunun savunucuları olarak hareket ederler.
5. Oyun çalışanının rolü, tüm çocuklar ve gençlere oynayabilecekleri bir alan yaratmada destek olmaktır.
6. Oyun çalışanlarının çocuklar ve gençler oynarken verdikleri tepkiler, oyun sürecinin sağlam ve güncel bilgisine dayanır ve yansıtıcı uygulamaya dayanır.
7. Oyun çalışanları, oyun alanı üzerindeki kendi etkilerinin yanı sıra çocuklar ve gençlerin oyununun oyun çalışanı üzerindeki etkisini de tanırlar.
8. Oyun çalışanları, çocukların oyunlarını genişletmelerine olanak tanıyan bir müdahale tarzı seçerler. Tüm oyun çalışanı müdahaleleri, çocukların gelişimsel faydası ve refahı ile riski dengelemelidir.

Bu ilkeler kural değildir. İlkeler bazen bir felsefe veya ahlak sistemi olarak da tanımlanır ve bu durumda oyun kurma diğer mesleklerden farklı kılan inançları ve çalışma uygulamalarını kapsamaktadır.

Oyun Kurma Uygulamalarının Oyun Politikası Oluşturmadaki Yeri

Oyun politikası, çocukların oyun oynama haklarını ve imkanlarını güvence altına almayı, teşvik etmeyi ve korumayı amaçlayan bir dizi ilke, strateji ve eylemdir. Bu politika, çocukların fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemek için gerekli olan oyun alanlarını, materyallerin ve programlarının tüm çocuklar için erişebilir olmasını sağlar. Ayrıca, oyun politikası, çocukların özgürce oyun oynayabileceği güvenli ve erişilebilir ortamların oluşturulmasını, oyun kültürünün toplum genelinde yaygınlaştırılmasını ve oyun hakkının bir çocuk hakkı olarak tanınmasını içerir.

Lester ve Russel'a (2010) göre oyun politikası, çocukların oyuna erişimini ve katılımını artırmayı hedefleyen stratejik bir çerçevedir. Play England (2024) oyun alanlarının geliştirilmesi, oyun materyallerinin temin edilmesi, oyun kültürünün desteklenmesi ve çocukların oyun hakkının korunması gibi çeşitli unsurları kapsadığını ileri sürmüştür. Etkili bir oyun politikası, çocukların sağlıklı bir şekilde büyüyüp gelişmelerine olanak tanır ve onların sosyal, duygusal ve bilişsel becerilerini güçlendirir.

Avrupa'daki İngiltere, İskoçya, Kuzey İrlanda gibi ülkelerin oyun politikalarına bakıldığında oyun kurucu uygulamaların, çocukların gelişimine doğrudan etki eden bir faktör olarak değerlendirildiği

görülmektedir. Bu politikalar, oyun kurucu eğitimini, yeterliliklerini ve çalışma standartlarını belirleyerek, çocuklara yönelik oyun hizmetlerinin kalitesini artırmayı amaçlamaktadır. Oyun kurucular oyun alanlarının tasarımı ve yönetimi konusunda uzman kişilerdir ve politika yapımcılarla iş birliği içinde çalışarak, çocukların oyun ihtiyaçlarını doğru bir şekilde yansıtan düzenlemelerin hayata geçirilmesine yardımcı olurlar. Oyun politikalarının oluşturulması sürecinde oyun kurucuların deneyimleri ve gözlemleri, çocukların oyun oynaması için en uygun koşulların belirlenmesinde kritik bir rol oynar. Bu profesyoneller, çocuk oyun alanlarının güvenlik standartlarını belirlerken, çocukların yaratıcılıklarını ve özgürlüklerini kısıtlamayacak şekilde düzenlemeler yapılmasını sağlarlar (Play Wales, 2023; Scottish Government, 2013; King ve Howard, 2022).

2002 yılında Galler, ulusal bir oyun politikası yayımlayan ilk ülke olmuştur (Welsh Assembly Government [WAG], 2002). Bu politika, daha fazla oyun imkânı sağlama, okullardaki roller, toplum içinde oyun, oyun kurucuların profesyonelliği, risk yönetimi ve ebeveyn endişeleri ve Galler boyunca oyun olmak üzere altı ana tema içeren bir Oyun Politikası Uygulama Planı ile desteklenmiştir (WAG, 2006). İngiltere, İskoçya ve Kuzey İrlanda'da da ulusal oyun politikaları ve stratejileri yayımlamıştır. Ancak İngiltere'de uygulanan oyun stratejilerinin o dönemin koalisyon hükümetinin tasarruf tedbirleri altında sonlandırıldığı bilinmektedir (Voce, 2015). Galler, Kuzey İrlanda ve İskoçya'daki oyun politikaları ve stratejileri hala yürürlükte olup, bu stratejiler çocukların bütüncül gelişimini destekleyen oyunun özgürce seçilmesi ve içsel motivasyon gibi ortak kavramları içermekte ve yetişkinlerin çeşitli profesyonel alanlar ve bağlamlar arası çocuk oyununu desteklemeleri gerektiğini vurgulamaktadır (WAG, 2002, 2006; Office for First Minister and Deputy First Minister, 2010; Scottish Government, 2013) (akt, King ve Waibel, 2016).

Çocukların oyun oynama haklarını koruyan ve destekleyen politikalar, oyun kurucuların sahadaki uygulamalarına dayanarak şekillendirilmektedir. Bu uygulamalar, çeşitli toplumsal ve kültürel bağlamlarda çocukların oyun oynamalarını destekleyecek şekilde adapte edilmekte ve bu süreçte oyun kurucular, politika yapımcılar ile etkili bir diyalog içinde olmaktadır. Bu sayede, oyun politikaları, çocukların ihtiyaçlarına daha duyarlı ve yanıt veren bir yapıya kavuşmaktadır.

Türkiye'deki Mevcut Durum ve Yapılması Gerekenler

Ülkemizde oyun kurucu temeli ve felsefesini yansıtan projelerin sayısı sınırlıdır. Bunlardan ilki doğrudan oyun kurucu anlayışta olmasa da yerel bir belediye tarafından yapılan Oyun Master Planıdır. Bu planda İstanbul'un rekreasyon altyapısına ilişkin bir teşhis ve kamusal alanın rekreatif ve eğlenceli/oyun amaçlı kullanımlarına yönelik bir analiz ortaya çıkarılmıştır. Bu plan içerisinde yapılan veya yapılması planlanan projeler ve değerlendirilen oyun alanları ayrıntıyla çok boyutta incelenmiştir.

HOP Seyyar Oyun Parkları Oyun Master Planı'nda yer alan ve pilot proje olarak yapılmaya başlanan projelerden biridir. Hop ve esnek oyun alanlarında eğitim almış oyun kurucular çocukların oyununu desteklemek için basit ve hafif malzemeler etkinlik alanına bırakılması ile küçük çocukların istekleri doğrultusunda bu malzemelerle oynamaları sağlanmaktadır. Oyun İstanbul kapsamında gerçekleştirilen HOP Etkinlikleri açısından da incelenmiştir. Mevcut durumda alanların %98,8'lik büyük çoğunluğunda henüz oyun kurucu veya parkta düzenli etkinlik yapan gönüllüler bulunmamakla birlikte bu alanların % 64.88'inde etkinliklerde kullanılmak üzere oyun kurucu için potansiyel alanlar (konteyner koyacak yer, yakınlarda bir bina vs) olduğu görülmüştür. İncelenen alanların % 35.12'si ise HOP etkinliği için uygun nitelikte bulunmamıştır. Oyun Master Planında yer alan diğer proje ise *Oyun Sokakları* projesinde yeterince oyun imkânı sunulamayan mahalleler olmak üzere belirli bir program üzerinden her gün 1 sokak 4 saatliğine kapatılarak pop-up oyun sokağına dönüştürülmesi planlanmıştır. İlk etapta her oyun sokağı ayrıca oyun kurucular ile desteklenmesi hedeflenen bu projede zamanla yavaşlatılmış trafik vb. uygulamalarla kalıcı oyun sokağına dönüştürülebileceği belirtilmiştir. Ayrıca aynı planda yer alan personel geliştirme eğitimleri pilot projesiyle oyun kurucu eğitimi, doğal oyun alanı tasarım eğitimi ve çocuk dostu katılım metotları eğitimleri verilmiş ve HOP Seyyar Oyun Parkları pilot çalışması için oyun kurucular yetiştirilmiştir (Oyun Master Planı, 2019).

İkinci olarak Alanya'da 2021 yılında başlayan *Oyun Dostu Park* uygulamasıdır. Bu proje; proje yürütücüsü tarafından verilen oyun kurucu eğitimlerini içeren gönüllük temeliyle gerçekleşen projedir. Projenin ilk yılı yerel yönetimler üniversite arasında imzalanan bir protokolle başlamıştır. Projenin ilk yılında farklı alanlardan mezun olan gönüllü yetişkinlerle başlayan projenin proje ortaklarıyla olan

protokolü sona bu projeyi yürüten gönüllü okul öncesi öğretmen adayları ve proje yürütücüsü ile proje devam etmektedir. Oyun Dostu Park, yerel belediyelerin geri dönüşüm merkezlerinden elde edilen ve oyun alanında yer alan bir konteyner içerisinde muhafaza edilerek uygun bir oyun alanında esnek ve hareketli parçaların çocuklarla buluşmasıyla başlayan çocuk merkezli ve çocukların serbest oyunlarını destekleyen bir projedir. Bu proje kapsamında yaklaşık olarak 650 farklı yaş gruplarından oluşan çocuğa ve 300 aileye ulaşılmıştır. Projede gerçekleşen oyun kurucu eğitimi sayesinde projede görev alan oyun kurucuların serbest oyuna yönelik bakış açıları farklılaşmış ve profesyonel meslek gelişimine olumlu katkı sağladığı görülmüştür (Metin Aslan, 2024).

Esnek Oyun Alanı Hareketi ülkemizde bir sivil toplum kuruluşu tarafından başlatılan bu harekettir. Özellikle 6 Şubat 2023'te gerçekleşen ve Türkiye'nin birçok ilini büyük ölçüde etkileyen depremden sonra daha geniş kitlelere ulaşan Deprem Bölgesi Hareketleri olarak da isimlendiren uygulamalar olduğu görülmüştür. Farklı zaman dilimlerinde depremden etkilenen illerden Hatay'da *Hayal Gücü Oyun Parkı* ismiyle çocukların serbest oyun hakkını desteklerken depremden etkilenen birçok çocuk için sürdürülebilir oyunla iyileşme konusunda somut adımlar atmışlardır (Oyun Hareketi Derneği, 2024)

Bu örnekler ülkemizde oyun kurucu yaklaşımını başlatan ilk örneklerdir. Çocukların serbest oyunlarını destekleyen etkili uygulamaların sayısının artırılması ülkemizde gerekli olan oyun politikası oluşturulması için önemlidir. Türkiye'nin yerel ve ulusal alanda oyun politikası/politikaları hayata geçirilmesi çocukların sahip olduğu oyun hakkının da ciddi olarak ele alınmasını sağlayacaktır. Bunun için ilk olarak oyunun çocukların fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimleri için ne kadar önemli olduğunun vurgulanmasıdır. Bu konuda farkındalık oluşturmak için oyun çalışan uzmanlarla yerel yönetimler birlikte hareket ederek seminerler ve konferanslar düzenleyebilir.

Ulusal bir oyun politikası oluşturmada en önemli sorumluluk yasa yapıcı olarak görülen mekanizmaların ilk aşaması olan yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimler içerisinde yer alan Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı bu konuya çalışabilecek ilk yerel yönetim birimidir. Yerel yönetimler tarafından belirlenecek bir plan doğrultusunda çocukların oyun hakkını ve esenliklerini gözetilen bir politika için somut adımlar atılmalıdır. Yerel yönetimlerin içerisinde oluşabilecek bir birimle peyzaj mimarları, mimarlar, oyun çalışan uzmanlarla ve oyunun asıl sorumluluğunu üstlenen çocuklardan oluşan bir çocuk meclisiyle birlikte oyun alanlarının iyileştirilmesine yönelik adımlar atılabilir. Mevcut alanlar iyileştirilebilir veya yeni oyun alanları inşa edilebilir. Sürdürülebilir anlayışta esnek ve hareketli parçalarla oyun alanlarında özellikle serbest oyunun desteklenmesi var olan oyuna yönelik düşüncelerinin değişmesine sebep olabilir. Bu alanlar herkesin erişebileceği oyun parklarının boş alanlarında kurulabilir. Oyun kurucu eğitimi almış kolaylaştırıcılarla birlikte çocukların serbest oyunları desteklenebilir.

Erken çocukluk dönemi ile ilgili kurulan sivil toplum kuruluşlarının oyuna yönelik farkındalık çalışmalarında oyun kuruculuğu bir meslek olarak görüşmesine yönelik verilecek eğitimler meslek olarak oyun kuruculuğun bilinmesine neden olabilir. İl ve ilçe düzeyinde yerel yönetimlerle oyun kurucu yaklaşımının yaygınlaştırılması için çalışmalar yapılabilirler. Bu organizasyonlar, oyun alanlarının iyileştirilmesi, oyun kurucu eğitimleri sunulması ve oyun kurucu yaklaşımının diğer kuruluşlara tanıtılması gibi konularda çalışmalar yapılabilirler. Oyun kurucu eğitimleri ve sertifikasyon programları, Türkiye'de bu mesleği yapmak isteyen kişilere yönelik sunulabilir. Bu eğitimler, oyun kurucuların çocukların ihtiyaçlarına nasıl cevap verebileceği, oyunun önemi, çocukların güvenliği ve sağlığı hakkında bilgiler içermelidir. Aynı zamanda Türkiye'de yeni ve tanınmayan bir meslek olarak oyun kuruculuğun işlevleri, hizmetleri, faydaları ve değerleri hakkında daha fazla tanıtım yapılmalı ve bu mesleğin çocuklar için önemli bir hizmet olduğu farkındalığı yaratılmalıdır. Bu meslek kolunun ortaya çıkışı ilk olarak yerel yönetim birimlerindeki kadrolar aracılığıyla olabilir.

Yerel yönetimlerin içerisinden ayrılacak bütçelerle bu eğitimlerin ve uygulamaların sürdürülebilirliği sağlanabilir. Serbest oyun içerisinde ortaya çıkan gelişimsel süreçler ve oyun sırasında meydana gelen öğrenmeye yönelik oluşan temel akademik becerilerin çocukların sonraki gelişim ve öğrenme süreçlerine olan etkisi düzenlenecek seminer ve panellerle ortaya koyulması oyuna yönelik algıların değişmesi için önemli adımlar olabilir. Oyunu merkeze olan derneklerin sayısının artması ve var olan sivil toplum kuruluşlarıyla ortak organizasyonlarla birlikte, çocukların serbest oyun becerilerinin geliştirilmesi, oyunun eğitim sistemi içindeki önemini artırılması ve toplumun oyunun

önemini anlaması için çalışmalar yapılması yerel yönetimlerin oyun politikası oluşturmada etkili olabilir. Oyun kurucu uygulamalarını teşvik etmek için, oyun alanları, okullar ve çocuk kulüpleri gibi yerlerde oyun kurucu yaklaşımı benimsenebilir. Bunun için, mevcut oyun alanları iyileştirilebilir veya yeni oyun alanları inşa edilebilir. Oyun kurucu uygulamalarının yaygınlaştırılması için hükümet, sivil toplum kuruluşları, oyun organizasyonları, dernekleri ve aileler arasında iş birliği yapılması gerekmektedir. Bu iş birliği sayesinde, oyun kurucu yaklaşımının Türkiye'de daha yaygın hale getirilmesi mümkün olabilir. Oyun kurucu mesleği, birçok farklı kurum ve kuruluşla iş birliği gerektirir. Bu nedenle, oyun kurucuların iş birliği yapabilecekleri farklı kurum ve kuruluşlarla iletişim kurmaları ve iş birliği yapmaları teşvik edilmelidir. Örneğin, okullar, kreşler, hastaneler, kütüphaneler, çocuk kulüpleri gibi yerlerle iş birliği yapılabilir.

Sonuç olarak, oyun kurucu yaklaşımının Türkiye'de yaygınlaştırılması için farkındalık oluşturma, bu yaklaşımı yansıtan projelerin sayısının artırılması, oyun kurucu eğitimleri, oyun kurucu uygulamalarının teşvik edilmesi, oyun kuruculuğu bir meslek kolu olarak ortaya çıkması için derneklerin kurulması ve farklı alanlarla iş birliği içerisinde somut adımların atılması önemlidir. Bu bağlamda, oyun kurucu yaklaşımının Türkiye'de uygulanmasını ve çocukların oyunlarını özgürce oynamalarını teşvik etmekte ve ülkemize ait yerel ve ulusal düzeyde oyun politikası oluşturmada temel işlevi olduğu görülmektedir.

Kaynakça

- Brown, F. & Taylor, C. (2008). *Foundations of playwork*. New York, NY: Open University Press.
- Casey, T. (2002). *Play inclusive action research project*. The Yard.
- Chan, P., Wong, A., Fung, S., Kwok, N., & Pui, L. (2021). Playwork play works. In J. Cartmel & R. Worch (Eds.), *Playwork practice at the margins: Research perspectives from diverse settings* (pp. 39–56). Routledge.
- Cranwell, K. (2003). Towards playwork: An historical introduction to children's out-of-school play organizations in London. In Brown F. (Ed.), *Playwork: Theory and Practice* (pp. 32–47). Buckingham: Open University Press
- Fortson, J., James-Burdumy, S., Bleeker, M., Beyler, N., London, R. A., Westrich, L., Stokes-Guinan, K., & Castrechini, S. (2012). *Impact and implementation findings from an experimental evaluation of Playworks: Effects on school climate, academic learning, student social skills and behavior*. Mathematica Policy Research Reports. Retrieved April, 2023, <https://www.skillsactive.com/apprenticeships/apprenticeship-frameworks/playwork-framework/playwork-principles>
- Gray, P. B., Lancy, D. F., & Bjorklund, D. F. (2023). Decline in independent activity as a cause of decline in children's mental well-being: summary of the evidence. *The Journal of Pediatrics*, 260, 113352. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2023.02.004>
- Gray, P. (2011). The decline of play and the rise of psychopathology in children and adolescents. *American Journal of Play*, 3(4), 443–463.
- Ginsburg, K. R., American Academy of Pediatrics Committee on Communications, & American Academy of Pediatrics Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health (2007). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bonds. *Pediatrics*, 119(1), 182–191. <https://doi.org/10.1542/peds.2006-2697>
- Greve, W., Thomsen, T., & Dehio, C. (2014). Does playing pay? The fitness-effect of free play during childhood. *Evolutionary Psychology*, 12(2), 434–447. <https://doi.org/10.1177/147470491401200210>
- Greve, W., & Thomsen, T. (2016). Evolutionary advantages of free play during childhood. *Evolutionary Psychology*, 14. <https://doi.org/10.1177/1474704916675349>
- Hughes, B. (2001). *The first claim ... a framework for playwork quality assessment*. Cardiff: Play Wales.
- Hughes, F. P. (1999). *Children, Play, and Development*. Allyn & Bacon.
- Kleppe, R., Melhuish, E., & Sandseter, E. B. H. (2017). Identifying and characterizing risky play in the age one-to-three years. *European Early Childhood Education Research Journal*, 25(3), 370–385. doi:10.1080/1350293X.2017.1308163
- King, P., & Waibel, A. (2016). Playwork practitioners' views on play provision in a South Wales local authority. *Journal of Playwork Practice*, 3(1), 35–48. <http://dx.doi.org/10.1332/205316216X14603621900336>
- King, P., & Newstead, S. (2020). Demographic data and barriers to professionalisation in playwork. *Journal of Vocational Education & Training*. <https://doi.org/10.1080/13636820.2020.1744694>
- King, P., & Newstead, S. (2022). A comparison of playworkers and non-playworkers who use a playwork approach. *Child Care in Practice*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/13575279.2022.2098255>

- King, P., & Howard, J. (2022). The play workforce in wales – an exploratory demographic study. *International Journal of Playwork Practice*, 2(1). <https://doi.org/10.25035/ijpp.02.01.12>
- Lester, S. & Maudsley, M. (2006) *Play, naturally: A review of children's natural play*. Playwork Partnerships
- Lester, S., & Russell, W. (2010). *Children's right to play: an examination of the importance of play in the lives of children worldwide*. Bernard van Leer Foundation.
- Lillard, A. S., Lerner, M. D., Hopkins, E. J., Dore, R. A., Smith, E. D., & Palmquist, C. M. (2013). The impact of pretend play on children's development: A review of the evidence. *Psychological Bulletin*, 139(1), 1-34.
- Manwaring, B., & Taylor, C. (2006). *The benefits of play and playwork: Recent evidence-based research (2001-2006) demonstrating the impact and benefits of play and playwork*. The Community and Youth Workers' Union. Retrieved March, 2024.
- Metin Aslan, Ö. (2024). Playwork practices' impact on pre-service preschool teachers' understanding of play and insights into pedagogy of play. *Theory and Practice in Child Development*, 4(1), 41-55. <https://doi.org/10.46303/tpicd.2024.3>
- Patte, M. (2018). Playwork in America: Past, current and future trends. In F. Brown & B. Hughes (Eds.), *Aspects of playwork: Play & culture studies, volume 14* (pp. 63–78). Hamilton Books.
- Play England (n.d). *Play policy and legislation*. <https://play.wales/play-policy-legislation/> Retrieved June,2024
- Play Scotland (n.d).*What we do*. <https://www.playscotland.org/about/what-we-do/> Retrieved June, 2024
- Play Wales. (2023). *History of play policy in Wales*. Retrieved March, 2024 <https://play.wales/play-policy-legislation/history-of-play-policy/>
- Play Wales (n.d). *What we do*. <https://www.playengland.org.uk/> Retrieved June, 2024
- Play Wales. (2024). *Playwork qualifications in Wales for playworkers and others who work with children*. Retrieved from <https://play.wales/playwork/training/>
- Pyle, A., & Danniels, E. (2017). A continuum of play-based learning: The role of the teacher in play-based pedagogy and the fear of hijacking play. *Early Education and Development*, 28(3), 274-289. doi:10.1080/10409289.2016.1220771
- Oyun Hareketi Derneği. (2024). *Hatay saha çalışma raporu: Nisan 2024*. Retrieved March 2024, <https://www.oyunhareketidernegi.com/2024/05/10/hatay-saha-calisma-raporu-nisan-2024/>
- Playwork Principles Scrutiny Group. (2005). The Playwork Principles. Retrieved April 2024, <http://www.playwales.org.uk/eng/playworkprinciples>
- Scottish Government (2013). Play Strategy for Scotland: Our Vision. Edinburgh: Scottish Government. Retrieved March, <http://www.scotland.gov.uk/Resource/0042/00425722.pdf>
- Van Rooijen, M. (2021). Developing a playwork perspective from Dutch research experience. In P. King & S. Newstead (Eds.), *Further perspectives on researching play from a playwork perspective: Process, playfulness, rights-based and critical reflection* (pp. 58–78). Routledge.
- Voce, A. (2015). *Policy for play: Responding to children's forgotten right*. Policy Press.
- Welsh Assembly Government. (2006). *Play in Wales: Play policy implementation plan*. Cardiff: Welsh Assembly Government.
- White, R. E. (2012). *The power of play: A research summary on play and learning*. Retrieved March 2024, Minnesota Children's Museum.
- Woolby, H., Armitage, M., Bishop, J., Curtis, M., & Ginsberg, J. (2006). *Informing change: Inclusion of disabled children in primary school playgrounds*. Joseph Rowntree Foundation.
- Youlden, P., & Harrison, S. (2006). *The better play programme 2000-2005: An evaluation*. Youlden Associates for Barnardos and Children's Play Council.
- Williams, T. (2017). Adventure playgrounds and me: bringing the past into the auto-ethnographic present', in Wendy Russell, Stuart Lester, and Hilary Smith (eds), *Practice-based Research in Children's Play*. Retrieved May, 2024. <https://doi.org/10.1332/policypress/9781447330035.003.0004>
- Wilson, P. (2009). The cultural origins and play philosophy of playworkers. *American Journal of Play*, 1(3), 269-282. Retrieved May, 2024.
- Wilson, P. (2010). The Playwork Primer, Retrieved March, 2024, <https://eric.ed.gov/?id=ED511455>.

Extended Abstract

The introduction underscores the fundamental importance of play in children's healthy development, contributing to physical, cognitive, emotional, and social growth. Research shows that a decline in children's independent play opportunities correlates with increased mental health issues. For instance, studies by Gray et al. (2023) suggest that the reduction in opportunities for independent play is a significant factor in the rise of mental health problems among children and adolescents. Greve and Thomsen (2016) found that individuals who engaged in extensive free and adventurous play during their school years reported higher social success, self-esteem, and overall psychological and physical health in adulthood.

Playwork emerged in mid-20th century England, aimed at supporting children's play in flexible environments where they can explore and develop creativity without adult intervention. Playworkers, as professionals, create supportive environments that respect children's play processes. These environments, often termed "loose parts" play areas, consist of adaptable and open-ended materials that encourage children's creativity. Playwork has evolved into a professional field with established training programs and professional standards, ensuring that playworkers are equipped to support children's play effectively.

The study traces the historical development of playwork, highlighting the role of organizations like Play Wales in advocating for children's play rights. Play Wales, established in the late 1990s, has significantly influenced national and international play policies by promoting the importance of play for children's development and well-being. The organization has been instrumental in the professionalization of playwork, developing training programs, and setting standards for playworkers. The introduction of the Play Sufficiency Duty in Wales in 2010 marked a significant step in legally protecting children's right to play, requiring local authorities to assess and provide adequate play opportunities.

Türkiye's playwork initiatives are limited, with examples like the Play Master Plan (in Turkish; Oyun Master Planı) and the Play-Friendly Park Project (in Turkish; Oyun Dostu Park Projesi) illustrating early efforts. The Play Master Plan aims to enhance recreational infrastructure in İstanbul, while the Play-Friendly Park Project in Alanya involves trained volunteers supporting children's play in flexible environments. The study identifies the need for increased projects reflecting playwork principles and suggests that local and central governments should collaborate to develop supportive policies. Education and awareness programs are crucial for promoting playwork as a profession in Türkiye, as evidenced by the positive impact of the Play-Friendly Park Project on volunteers' professional development and children's play experiences.

The study concludes by advocating for the widespread implementation of playwork and play policies, highlighting their positive impact on children's healthy development, social skills, and overall well-being. It calls for more projects and policies that support children's right to play, emphasizing the need for professional training and public awareness to promote playwork practices. The study recommends that local governments in Türkiye take the lead in developing play policies, with support from national authorities and collaboration with organizations dedicated to children's play. Increasing the number of playworker-led projects and ensuring sustainable funding for these initiatives are essential steps towards fostering a play-rich culture that benefits children's development.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

